

Motion till riksdagen 2009/10:Ju413

av **Ingemar Vänerlöv (kd)**

Domares specialkompetens i rättsprocesserna gällande sexualbrott mot barn

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nödvändigheten av specialkompetens hos domare och nämndemän när mål om sexualbrott mot barn och mål om barnpornografi ska avgöras.

Motivering

Barn som offer för sexuella övergrepp uppmärksammas ofta i medier, lagstiftningen blir allt bättre och polis och åklagare specialutbildas. Men problem uppstår när ett fall går till rättegång. I domstolarna runtom i Sverige finns domare och nämndemän som inte har specialkompetens när det gäller sexuella övergrepp på barn och hur det påverkar barnet. Gång på gång frias misstänkta förövare därför att barnet inte anses vara tillförlitligt. Detta sker därför att barnet "ändrat sin berättelse" eller "väntat länge med att berätta för någon", "någon i omgivningen borde ha upptäckt det" osv. Detta tyder på att det finns en stor kunskapsbrist hos våra dömande instanser om vad sexuella övergrepp innebär för ett barn.

Bland forskare och andra experter inom området är det nu väl dokumenterat att barn utsatta för sexuella övergrepp spontant är mycket ovilliga att berätta om dessa. Detta har man sett i ett flertal stora barnpornografihärvor där övergreppen finns dokumenterade på stillbilder eller videofilmer. Inga barn i dessa härvor har berättat något. Vissa barn berättade inte ens vad de blivit utsatta för trots att polisen till slut visade barnen filmerna och bilderna.

Det är också väl dokumenterat att barn berättar först när de känner sig trygga, har förtroende för den vuxne och känner att den vuxne orkar lyssna på vad barnet har att berätta. Att då avfärda barnet som "icke tillförlitligt" när det

Fel! Okänt namn på

berättar mer under andra och tredje förhöret än under det första tyder på bristande kunskap hos domstolen.

Innehav av barnpornografi är en kriminell handling sedan den 1 januari 1999. Enligt förarbetena till denna lag skall innehav av barnpornografi, utan kombination av spridning eller annat, kunna bedömas som grovt barnpornografibrott, med hänsyn till mängden bilder, hur grova övergrepp som visas m.m.

Men lagen har visat sig kraftlös. För att dömas för grovt barnpornografibrott för innehav krävs ett oerhört stort innehav, oavsett hur grova övergreppen är. Dessutom används inte straffskalan fullt ut.

En anledning till detta är att domare i dag inte ser innehav av barnpornografi för vad det faktiskt är, nämligen ett nytt övergrepp på barnet. Många av barnen som blivit sexuellt utnyttjade och samtidigt utnyttjade i barnpornografi berättar om att det fysiska övergreppet kan rehabiliteras, det kan man lära sig leva med. Det som dock är väldigt svårt att komma över är att övergreppet finns dokumenterat och ofta har spridits via Internet, varifrån det aldrig kan försvinna. Detta andra övergrepp kan leda till att barnet, när det kommer upp i tonåren, isolerar sig och inte vågar gå utanför dörren av rädsla för att möta någon som sett det på Internet. Det kan även leda till att barnet försöker ta sitt liv. Att titta på barnpornografi leder även till att efterfrågan ökar och därmed även risken för att fler barn utsätts för sexuella övergrepp när förövarna märker att de även kan tjäna pengar på att fotografera eller videofilma övergreppen. Dessa aspekter kommer sällan eller aldrig upp i rättegångar om innehav av barnpornografi, varför domstolarna inte ser brottet som så allvarligt som det faktiskt är. Därför blir straffen så låga som i dag.

Längre fängelsestraff är inte bara ett sätt att avskräcka förövare och visa allmänheten vilket avskyvärt brott detta är, utan även en chans att hindra förövarna från att begå nya brott efter avtjänat straff. Det är bevisat att sexualbrottslingar har den högsta återfallsfrekvensen av alla brottslingar. Ett sätt att ändra denna trend är att se till att förövarna får rehabilitering i fängelserna. Detta sker t.ex. på Skogomeanstalten utanför Göteborg. Men för att rehabiliteringen skall ha effekt, måste förövarna vara kvar på anstalten en längre tid än ett par månader.

En specialkompetens bland våra domare inom området skulle även leda till att handläggningstiderna för dessa brott förkortas. I dagsläget kan barnpornografibrott ta flera år att utreda. Att få en snabb dom och ett snabbt avslut på processen är oerhört viktigt för barnets möjligheter till rehabilitering och för att kunna gå vidare i sitt liv.

När mål om sexuella övergrepp på barn skall avgöras är det därför ytterst angeläget att tjänstgörande domare och åklagare och även nämndemän har specialkompetens på området. Till domstolarna torde även specialiserade terapeuter, psykologer och andra sakkunniga knytas, för att på bästa sätt kunna hjälpa barnet genom rättsprocessen. Barnets vittnesmål skall alltid videofilmas och förhöret skall skötas av en person med specialkompetens, som inte nödvändigtvis behöver vara polis.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 6 oktober 2009

Ingemar Vänerlov (kd)